

**ԲԱԳՐԱՏ** – Զավակները պատասխանատու չեն իրենց հայրերի փոխարեն: Մեր ծնողների անցյալը մեզ համար մեռած պատմություն է:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Որը սակայն այսօր հարություն է առել և արատավորում է մեր ամբողջ գերդաստանը:

**ԲԱԳՐԱՏ** – Պետք է, ուրեմն, խեղդել այն և նորից հանձնել գերեզմանին:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – (Խորին դառնությամբ) Բագրատ:

**ԲԱԳՐԱՏ** – Ահ, ո՞ւմ հայրը չի զրկել մեկին կամ մյուսին, այս կամ այն կերպ: Վերջապես, հենց նորերից ո՞ր մեկը չի զրկում կամ հարստահարում: Տարբերությունն այն է, որ հները զրկում էին հին ձևով, նորերը զրկում են նոր ձևով: Մարզարիտ, ներկա դեպքում պետք է լինել ավելի խելացի, քան զգայուն:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – (Խորին սրտմտությամբ) Այսինքն՝ ավելի շահամոլ, քան ազնի՞վ: Թոյլ տալ ծնողին կողոպտել մի որք ընտանիք և փողոցնե՞րը գցել: Մասնակից լինել նրա ծանր հանցանքի՞ն, շարունակել նրա սկսա՞ծը: Եվ ինչո՞ւ: Որպեսզի ապրենք այս փառահեղ պալատո՞ւմ, ուկեզօծ կահ-կարասու մե՞ջ, զուգվինք - զարդարվինք, բալեր ու պարահանդեսնե՞ր այցելենք: Ոչ, ոչ, ես չեմ կարող և չեմ ուզում անել այդ: (Անցնում է դեպի ձախ):

**ՈՒՂԱԼԻԱ** – (Ատելությամբ և գրգոված): Տա-տա, տա-տա, ինչ քաջն ես եղել: Ես չգիտեի, դու կատարյալ հերոսուիի ես:

**ԲԱԳՐԱՏ** – (Զգալով, որ շատ հափշտակվեց): Մարզարիտ, ես հարզում եմ քո գաղափարները, բայց մի հափշտակվիր: Մտածիր, ինչ մթնոլորտում ենք ապրում: Մեր հասարակության մեջ քո արածը ոչ ոքին չի հիացնիլ, ընդհակառակը, շատերը քեզ կիամարեն հիմար:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Ես հասարակության համար չեմ անում, այլ իմ խղճի համար:

**ՈՒՂԱԼԻԱ** – (Կատաղի): Զգվում եմ այդ տեսակ ֆրազյորներից (Բագրատին): Չուր ես աշխատում նրան քան հասկացնել: Նրա վրա միայն ուժը կարող է ազդել: Խլիր նրա ձեռքից այդ թղթերը, պրծավ գնաց:

**ԵՐԱՆՈՒՀԻ** – (Երևում է սեղանատան դոների մեջ):

**ԲԱԳՐԱՏ** – (Նոյն մեղմ տոնով): Գոնե վաղը մի հանձնիր: Սպասիր մի քանի օր, միասին կխորհրդակցենք: Դու խելոք ես, չես կամենալ մեզ թշնամու ձեռքը գցել:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Ահա մեր մայրը, քողեք տեսնենք, նա ինչ է ասում:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԲԱԳՐԱՏ, ՌՈԶԱԼԻԱ, ԵՐԱՆՈՒՅԻ, ինսո ԶԱՐՈՒՅԻ**

**ԵՐԱՆՈՒՅԻ** – (Առաջ է զալիս, ձեռքերը ծոցը դրած, տխուր): Այսքան տարի այդ մարդու արարքները թաքցրի երեխաներիցու, Աստծուն է հայտնի ինչ տանջանքներով: Գիշեր-ցերեկ մտածել եմ այդ բանի մասին: Ժամանակ-ժամանակ բերան եմ բաց արել, խոսք կտրել է գոռոցով: Լոել եմ ու կրակս ներսումս պահել:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Լսո՞ւմ եք:**

**ԲԱԳՐԱՏ – Մայրիկ, դու շատ ես լարված հայրիկի դեմ:**

**ԵՐԱՆՈՒՅԻ** – (Սրտմտությամբ) Սուս, դու ոչինչ չգիտես: Հայրդ իր հոգին ծախել է սաղայելին: Երեկ գիշեր երազումս տեսա հանգուցյալին: Կանգնած էր մեր դոների մոտ, վիզը ծուռ, ձեռքը ծոցը դրած, դեղնած, մաշված: Նա ասում էր. «Երանուիի, դու խոս գիտես, որ մենք եղբայրներ ենք եղել, միասին ենք աշխատել այդ հարստությունը, ինչո՞ւ ես թողնում, որ նա երեխաներիս զրկի մի կտոր հացից»: Ախ, շատ եմ ուզեցել չքողնել, բայց ո՞վ է ինձ լսել: Բազրատ, ինը տարի է այդ մարդը գերեզմանից անհծում է մեզ:

**ԲԱԳՐԱՏ – (Գրգոված): Մեռելների անեծքի վրա երկու արշին հող է ծանրանում:**

**ԵՐԱՆՈՒՅԻ** – Ախ մի խոսիր եղբորս պես, մեղք է: Մենք ամենքս պարտական ենք ահեղ դատաստանի առաջ: Ես էլ եմ պատասխանատու, որ չեմ կարողացել հորդ հեռացնել շար ճանապարհից: Ես դողում եմ սարսափից:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Հազիվ կարողանալով հուզմունքը զապել): Ոչինչ, մայրիկ: Հանգստացիր: Հայրիկը բարի է, խելոք է, նա իր սխալը կուղղի:**

**ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Ձեռքով հուսահատական շարժում է անում): Էհ, որ մեկը...**

**ԶԱՐՈՒՅԻ – (Ներս է մտնում սեղանատնից): Կլուքից ձեզ տելեֆոնով խնդրում են:**

**ԲԱԳՐԱՏ – Ահ, այդ երեկոյթն էր: Ես մոռացա, որ կարգադրիչ եմ:**

**ՌՈԶԱԼԻԱ – Դե, գնանք, շատ ուշացանք:**

**ԲԱԳՐԱՏ – (Սոտենում է Մարգարիտին): Հոյս ունեմ, որ մինչև առավոտ միտք կփոխես:**

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – (Չափազանց ազդվել է մոր խոսքերից, զգացված փաթաթվում է նրա պարանոցին): Մայրիկ, ինչ լավ սիրտ ունես:

**ԵՐԱՆՈՒՀԻՒ** – (Ըոյելով նրա գլուխը): Արի, աղջիկս, դու ես իմ միակ մխիթարությունը: Դրանք ուրիշ հոգի ունեն, օտար են ինձ համար: (Համբուրում է):

**ԲԱԳՐԱՏ** – Ատելով ատում եմ այդ տեսակ սենտիմենտալ տեսարանները: (Դուրս է գալիս նախասենյակի դռներով):

**ՌՈՋԱԼԻԱ** – Պսիխոպատկա (Հետևում է եղբորը):

**ԶԱՐՈՒՀԻՒ** – (Ողջալիային ուղեկցում է նախասենյակ):

## ՏԵՍԻԼ 5

### ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԵՐԱՆՈՒՀԻՒ ԵՎ ՍՈՒՐԵՆ

**ՍՈՒՐԵՆ** – (Դուրս է գալիս ձախ կողմի դռներից): Գնա՞ց, վերջապես, եռանդուն կոմերսանտը, ճարպիկ սպեկուլյանտը, աստառը շուր տված ամերիկացին: Կեցցես, Մարգարիտ: Ես այնտեղից բոլորը լսում էի: Մամա, այս անգամ անառակ որդիի քեզ հետ համաձայն է: Տուր ձեռքդ համբուրեն: Այսօր ես տեսնվեցի Օթարյանի հետ: (Մարգարիտին): Թույլ կտա՞ս խոսել մայրիկի ներկայությամբ:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Ես մայրիկից զաղտնիք չունեմ:

**ՍՈՒՐԵՆ** – Պետք է խոստովանեմ, որ ջենտլմեն տղա է: Ես լավ չեի ճանաչում նրան: Այսօր շատ հավանեցի: Նա ասում է. «Ես աղքատ եմ, աղքատ ել կմնամ, միայն թե Մարգարիտը չդադարի ինձ սիրել»: Լս՞ում ես. պետք է մեծ սիրու ունենալ, որպեսզի սիրու համար հրաժարվել ահազին ժառանգությունից: (Զարուհուն, որ վերադարձել է սենյակից և ականջ է դնում): Կորիր, ի՞նչ ես ականջ դնում:

**ԶԱՐՈՒՀԻՒ** – (Գնում է սեղանատուն):

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Իսկ դո՞ւ ինչ ասացիր նրան:

**ՍՈՒՐԵՆ** – Ե՞ս: Ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ կարող էր ասել ինձ նման մի գիծ: Ես նրան ասացի. «Արտաշես, իմ քույրը հպարտ աղջիկ է: Նա քեզանից զոհաբերություն չի ընդունիլ: Դու վեհանձնությամբ նրանից գերազանցել չես կարող»:

**ՄԱՐԳԱՐԻՏ** – Շնորհակալ եմ: